

ΚΟΙΝΩΝΙΑ

ΜΕ ΑΦΟΡΜΗ ΕΚΔΗΛΩΣΗ - ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΟ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΧΑΝΙΩΝ

Μια αγαπτική ματιά στο έργο του Ν. Καζαντζάκη

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΟΥ*

Μια πολύ ενδιαφέρουσα και ζωντανή εκδήλωση με θέμα "Πνευματική άσκηση - Ασκητικό πνεύμα: ο Μυθιστορηματικός Καζαντζάκης" συνδιοργάνωσαν με πραγματική αφοσίωση στον μεγάλο Κρητικό και το έργο του η Περιφερειακή Ενότητα Χανίων, η Διεθνής Εταιρεία Φίλων Νίκου Καζαντζάκη, ο Σύλλογος Αποφοίτων της Ελληνογαλλικής Σχολής Χανίων και ο Ελληνο-Γαλλικός Σύλλογος Χανίων, για τα 55 χρόνια από τον θάνατό του.

Όπως ανέφερε και στην πρόσκληση ο Σήφης Μιχελογιάννης, υπεύθυνος της Τοπικής Επιτροπής Χανίων της Διεθνούς Εταιρείας Φίλων Νίκου Καζαντζάκη αυτό το ασκητικό, το ακαταμάχητα αγωνιστικό, πανανθρώπινο πνεύμα του Νίκου Καζαντζάκη αγκαλιάζει και στηρίζει τον ηρωικά αγωνιζόμενο άνθρωπο κι αυτό πράγματι εισπράξαμε όσοι παρακολουθήσαμε την πλούσια αυτή εκδήλωση.

Τον τόνο έδωσε η βράβευση από τον αντιπεριφερειάρχη Χανίων Απόστολο Βουλγαράκη του Γιώργου Στασινάκη, αυτού του δρομέα της Καζαντζακικής φλόγας, όπως τον αποκάλεσε η Καίτη Κουτρουμπά, πρόεδρου του Συλλόγου Αποφοίτων της Ελληνογαλλικής Σχολής Χανίων. Πράγματι, η Διεθνής Εταιρεία Φίλων του Νίκου Καζαντζάκη είναι γνωστή σε 116 χώρες, ενώ ο πρόεδρος της Γ. Στασινάκης ετοιμάζεται να μεταβεί

Δεν υπάρχουν ιδέες

-υπάρχουν μονάχα άνθρωποι που κουβαλούν τις ιδέες- κι αυτές παίρνουν το μπόι του ανθρώπου που τις κουβαλάει

(από τους ΑΔΕΡΦΟΦΑΔΕΣ, 1963)

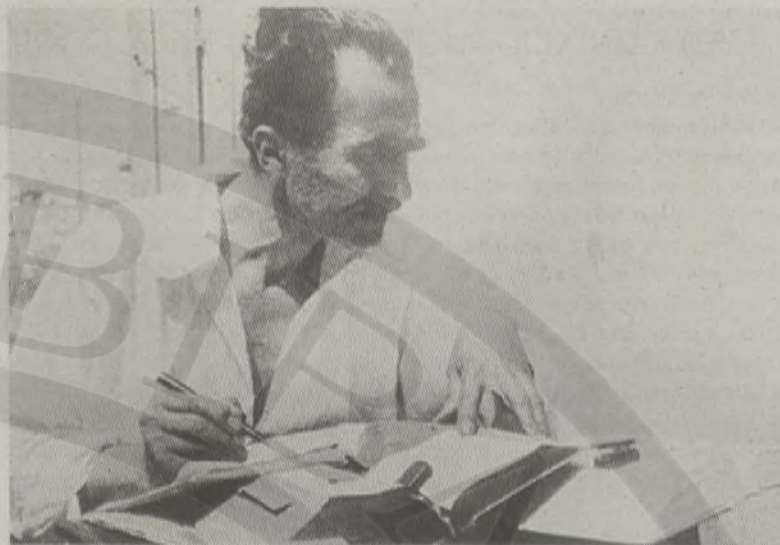
στην Υποσαχάριο Αφρική όπου θα επισκεφθεί εικαστική έκθεση καλλιτεχνών που εμπνεύστηκαν από το έργο του Έλληνα συγγραφέα που έχει μεταφραστεί περισσότερο από όλους. «Αγωνιζόμαστε για τα άφθαστα... στη γης ετούτη βρίσκεται μοναχά ο αγώνας για τη λευτεριά... Τι θα πεί λεύτερος; Αυτός που δεν φοβάται τον θάνατο».

Ελευθερία και θάνατος διαπερνούν το μυθιστορηματικό έργο του Καζαντζάκη ως συγγενείς έννοιες, όπως κατέδειξε στην ωραία παρουσίασή της η Μαρίνα Γρηγοροπούλου, φιλόλογος, διδάκτωρ της Σορβόνης, δίνοντάς μας επιγραμματικά την πεμπουσία των μυθιστορημάτων του συγγραφέα: Ζορμπάς, Ο Χριστός Ξανασταυρώνεται, Οι Αδερφοφάδες, Καπετάν Μιχάλης, Ο Τελευταίος Πειρασμός, Ο Φτωχούλης του Θεού... Η μυθιστοριογραφία του Νίκου Καζαντζάκη ανήκει σ' ένα ιδιαίτερο λογοτεχνικό είδος, μας είπε, καθώς τοποθετείται σε μία ορισμένη σχέση έναντι του ρεαλισμού. Μάλιστα, όπως ακούσαμε στο Βιογραφικό της προσκεκλημένης ομιλήτριας από την άσση παρουσιάστρια όλης της εκδήλωσης Στέλλα Κουτσουπάκη, πρό-

εδρο του Ελληνο-Γαλλικού Συλλόγου Χανίων, στην πρόσφατη διδακτορική της διατριβή η Μ. Γρηγοροπούλου συσχέτισε την "Αναφορά στον Γκρέκο" με τον "Λαβύρινθο του Κόσμου" της Marguerite Yourcenar. Πνευματική διαθήκη του μεγάλου διανοητή το έργο αυτό στοχεύει στη μετατροπή του γήινου σε ουρανό: "Να κάμουμε τη σάρκα πνεύμα"!

Για ποιο ασκητικό πνεύμα, για ποια πνευματική άσκηση μας μιλάει ο Καζαντζάκης; "Είδα κάποτε μια μέλισσα πνιγμένη μέσα στο μέλι και κατάλαβα... Για ένα ήμουν σε όλη μου τη ζωή βέβαιος: πως ένας δρόμος, ένας μονάχα οδηγεί στο Θεό, ο ανήφορος. Ποτέ ο κατήφορος, ποτέ ο δρόμος ο στρωτός, ο ανήφορος μονάχα".

Μέσα από τις πολύτιμες εφηβικές μνήμες της Ελληνογαλλικής Σχολής Καλογραϊών στα Χανιά η Καίτη Κουτρουμπά μας συγκίνησε και μας ενθουσίασε με τον "απαγορευμένο" Καζαντζάκη, που κρυφά οι συμμαθήτριες διάβαζαν κάτω από το μεγάλο πεύκο: "Τρεις ευχές, τρεις προσευχές -Δοξάρι είμαι στα χέρια Σου, Κύριε, τέντωσέ με αλλιώς θα σαπίσω- Μπ

με παρατενώνεις, Κύριε, θα σπάσω - Παρατένωσέ με, Κύριε, κι ας σπάσω"! Αυτός είναι ο Καζαντζάκης της "Αναφοράς στον Γκρέκο" κι αισθανθήκαμε πολύ τυχεροί όσοι ακούσαμε σ' αυτόν εδώ τον τόπο θαρραλέα βιώματα μιας κάποιας νιότης να γίνονται παράδοση στους νεότερους, μηνύματα πραγματικά αθανασίας!

Γνήσια Καζαντζακική ατμόσφαιρα απολαύσαμε και στην προβολή της ταινίας για τη ζωή και το έργο του δημιουργού, παραγωγής του Μουσείου Νίκου Καζαντζάκη, με την οποία έκλεισε η εκδήλωση. Καταπληκτικές φωτογραφίες εποχής μας άφησαν με την ανάμνηση του συγγραφέα που πάντα είχε μαζί του λίγο χώμα από την αιματοβαμμένη πολυαγαπημένη Κρητική γη και συνεχώς ταξίδευε! Με όπλο τη μπτρι-

κή του γλώσσα έθετε ερωτήματα που ξεπερνούσαν τα γεωγραφικά σύνορα και δοκιμάζονταν σ' όλους τους πολιτισμούς και σ' όλους τους ανθρώπινους αγώνες ψάχνοντας να συμφιλιώσουν την καρδιά με τον νου: «Ο δημιουργός παλεύει με ουσία σκληρή, αόρατη, ανώτερή του κι ο πιο μεγάλος νικητής βγαίνει νικημένος. Για πάντα το πιο βαθύ μας μυστικό, το μόνο που άξιζε να ειπωθεί, μένει ανεπίπλωτο».

Τι είναι η ψυχή ενός ανθρώπου; Είναι αυτό που μένει μετά τον θάνατό του...

*παιδοψυχίατρος -
Κ.Ψ.Υ. Χανίων,
μέλος της Ευρωπαϊκής
Σχολής Ψυχανάλυσης

Το στοίχημα της αναγέννησης

ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΗΤΣΙΟΣ*

Τις μέρες που γράφονται τούτες οι γραμμές η Ελλάδα βρίσκεται με το ένα πόδι στον «γκρεμό» και θαρρείς ότι όλοι περιμένουμε το μονοραίο να έρθει και φορκίζουμε το κακό με την ενδόμυχη σκέψη μας ότι κάτι θα γίνει την τελευταία στιγμή και θα τα καταφέρουμε.

Θα τα καταφέρουμε άραγε και πώς θα βγούμε από το σημερινό αδιέξοδο;

Αυτό είναι συνεχώς το ερώτημα του κόσμου, οι φοβίες των πολιτικών και οι αβεβαιότητες των αγορών και του ευρωοικοδομήματος.

Η κρίση που βιώνει η χώρα μας τείνει να μετατραπεί από οικονομική και πολιτική σε κρίση επιβίωσης για τον τόπο και το μέλλον του. Η παλιός κόσμος πεθαίνει, κυφορείται ένας καινούριος και η γέννα είναι ακόμα μακριά. Στη ζωή, στην ιστορία και στην πολιτική όλα κρίνονται συνήθως εκ του αποτελέσματος. Το πολιτικό σύστημα που κλείνει τον κύκλο του με αποτυχία, οργή και πάταγο βασίσθηκε στο δανεισμό, την ατιμωρησία, την κομματοκρατία, τον άκρατο ρουσφετολογικό του χαρακτήρα και την υπονόμηση των πυλώνων της δημοκρατίας. Από τη μεταπολίτευση και μετά ωφελήθηκε στο μέγιστο οικονομικά μια γενιά, θυσίασε όμως το μέλλον των παιδιών της. Η σταθερότητα των τελευταίων σαράντα ετών σε ευρωπαϊκό κυρίως αλλά και διεθνές επίπεδο για τη χώρα μας λειτούργησε ως ασπίδα προστασίας και εργαλείο ασυλίας για το πολιτικό σύστημα που δεν θέλησε να την αξιοποιήσει για το μέλλον της χώρας και των γενιών της παρά μόνο το χρησιμοποιήσει για τη διαιώνισή του με όλα τα μέλη της ελίτ της χώρας. Έργα έγιναν, η χώρα

Το διεθνές περιβάλλον, η Ευρώπη και το μέλλον της Ελλάδας

άλλαξε αλλά δεν άλλαξαν οι δομές και οι θεσμικές μεταρρυθμίσεις που αν πραγματοποιούντο όμως όλο αυτό που αποκαλείται σύστημα θα έπρεπε να είχε αυτοκτονήσει μιας και δεν θα είχε περιθώρια πλουτισμού και ρόλων. Απεναντίας λεπλατήθηκαν όλοι οι πόροι της χώρας και σήμερα ένα ΑΕΠ της χώρας 300 δις. ευρώ βρίσκεται κατατεθειμένο σε τράπεζες του εξωτερικού, όσο σχεδόν το χρέος της χώρας. Και τώρα που οι δυνάμεις της ιστορίας ξύπνησαν πάλι μας βρήκαν απροετοίμαστους εμάς και την Ευρώπη. Η παγκόσμια οικονομική κρίση και η κατάρρευση των τραπεζών στις ΗΠΑ ξεγύμνωσαν την Ενωμένη Ευρώπη και κυρίως τα μέλη της Ευρωζώνης. Η Ελλάδα αποδείχθηκε ο πιο αδύναμος κρίκος με ένα πολιτικό σύστημα κουρασμένο και ηγεσίες και πολιτικό κεφάλαιο ξεπερασμένα από τις εξελίξεις.

Η απουσία εμπνευσμένης ηγεσίας, οράματος και η διατήρηση ενός μοντέλου στην κοινωνία και στην οικονομία της Ελλάδας που βόλευε λίγους αλλά δεν δυσαρετούσε τους πολλούς μας οδήγησε στην τελευταία πράξη του δράματος. Ενόσ δράματος που συνεχίζεται για τον ελληνικό λαό, και που κανείς δεν ξέρει πως και πότε θα τελειώσει.

Παράλληλα, η ευρωπαϊκή αλλά και η διεθνής σταθερότητα μπαίνουν σε τροχιά δοκιμασίας.

Στην Ευρώπη το όνειρο και το όραμα μιας ευημερούσας ηπείρου αρχίζει και ξεθωριάζει και γίνεται εφιάλτης για τους ευρωπαϊκούς λαούς. Κρίσιμα ερωτήματα για την επιβίωση της και το μέλλον της ανακύπτουν χωρίς ακόμη να έχουν βρεθεί πολιτικές ομοφωνίες και συμφωνιών. Η ευρωπαϊκή οικογένεια των 27, της ΕΕ, έχει τρεις κατηγορίες νομισμάτων. Το ευρώ, την αγγλική λίρα και τα εθνικά νομίσματα των κρατών που δεν είναι στην ευρωζώνη. Τα χρέη του νότου και τα πλεονάσματα του βορρά αποτελούν πλέον βραδυφλεγείς βόμβες. Ο έλεγχος όλων των τραπεζών της Ευρώπης από την ΕΚΤ, η επίδωξη της Γερμανίας και της Κομισιόν για κεντρικό έλεγχο όλων των προϋπολογισμών και η μετατροπή της ΕΕ σε Ομοσπονδία με εκχώρηση εθνικής κυριαρχίας φαντάζουν ουτοπικά στις σημερινές πολιτικές και οικονομικές εξελίξεις. Πώς θα επιτευχθεί μια Ομοσπονδία Ευρώπη όταν τα αποσχιστικά κινήματα αφυπνίζονται μέσα σε μια ευρωπαϊκή οικονομική κρίση; Ο ευρωσκεπτικισμός θα ανεβαίνει όσο οι δείκτες ανεργίας και η οικονομική ασφυξία των λαών επιδεινώνονται. Για την ίδια τη Γερμανία ανακύπτουν ένα σωρό προβλήματα για το κατά πόσον θα μπορεί να συνεχίζει στο μέλλον να παίζει πρωταγωνιστικό ρόλο και να είναι η ατμομηχανή της ευρωπαϊκής οικονομίας.

Σε διεθνές επίπεδο έχουμε εισέλθει σε μια νέα φάση αστάθειας και επικίνδυνων εξελίξεων. Στις ΗΠΑ η σύγκρουση δύο κόσμων στις προεδρικές εκλογές είναι χαρακτηριστική της πόλωσης που επικρατεί τόσο σε επίπεδο λαού αλλά κυρίως στα στελέχη του συστήματος, οικονομικού, στρατιωτικού, υπηρεσιών ασφαλείας κλπ. Το εσωτερικό πολιτικό χάσμα μετά και τις τελευταίες εξελίξεις στην εικόνα της Αμερικής

στον μουσουλμανικό κόσμο διευρύνεται σε τέτοιο βαθμό που μπορεί να αντικατασταθεί από το μίσος και την εμπάθεια. Θα ναι πολύ δύσκολο για τα χρόνια που έρχονται να διατηρήσουν οι ΗΠΑ την ηγεμονική τους θέση παγκοσμίως με τόσα πολλά μέτωπα και με τόσους πολλούς διεθνούς παίκτες. Μπορεί άραγε ο νέος πρόεδρος να ελέγξει ταυτόχρονα τις εξελίξεις στη Μεσόγειο, τη Μέση Ανατολή, την Νοτιοανατολική Ασία την αναμέτρηση Κίνας - Ιαπωνίας και την οικονομική κρίση στην Ευρώπη; Για την Ελλάδα στην παρούσα συγκυρία του μνημονίου, της τρόικας και της πτώσης του πηκτικού ενός ολόκληρου λαού χειρότερα δεν μπορούσε να συμβεί. Η οικονομική κρίση και η εξαθλίωση του ελληνικού λαού μπορεί να προκαλέσει αποσταθεροποίηση στο εσωτερικό μέτωπο αλλά και εθνική κρίση με την Τουρκία στην προσπάθειά της να εκμεταλλευτεί την γενικότερη κατάσταση στη Μεσόγειο και στη Μ. Ανατολή και λόγω των κοιτασμάτων πετρελαίου και φυσικού αερίου στην Ανατολική Μεσόγειο, από το Καστελόριζο μέχρι την Κρήτη.

Ο δρόμος για την αναγέννηση θα είναι μακρύς, δύσκολος και ανηφορικός. Δυστυχώς η αναγέννηση θα περάσει μέσα από τα ερείπια του γκρεμισμένου και σαθρού παλαιού συστήματος που γνωρίζαμε μέχρι τώρα. Οι Έλληνες έχουμε αντέξει χιλιάδες χρόνια δεν δικαιούμαστε να αποτύχουμε τώρα. Σύντομα μια νέα γενιά θα αναλάβει τις τύχες της χώρας και του Έθνους που θα οδηγήσει τον τόπο στην ανασύσταξη, ανασυγκρότησή του και στην αναγέννησή του, μέσα από θυσίες, δάκρυα και αίμα. Το στοίχημα πρέπει να κερδηθεί...

*πολιτικός επιστήμων - διεθνολόγος